

Homonormativity: Türkiye'de eşcinsellik ve Netflix

Nurettin AKÇAY

Independent Türkçe için yazdı

Nurettin Akçay Akademisyen, Shanghai Üniversitesi | Çin uzmanı @akcay_nuri

Cumartesi 16 Mayıs 2020

<https://www.indyturk.com/node/180591/t%C3%BCrkiyeden-sesler/homonormativity-t%C3%BCrkiyede-e%C5%9Fcinsellik-ve-netflix>

Londra'da doktora yapan Abdullah isimli bir arkadaşım var. Ne zaman yan yana gelsek, *Netflix gibi dizi platformları üzerinden topluma eşcinselliğin aşılandığını, dünyada bununla ilgili ciddi bir lobi çalışması yürütüldüğünü* söyler.

Ben de “*Tasvip etmesek bile bunlar toplumda var olan gerçeklikler ve sinema da toplumun aynası olduğu için bunları yansıtması gayet normal*” deyip onu komploculukla suçladım.

Fakat son zamanlarda Netflix'in neredeyse her içeriğinde eşcinselliğin özellikle işlenmeye başlanmasını görmem ve bazı dizilerde hiç ilgisi olmadığı halde özel olarak bu sahnelerin yerleştirildiğini fark etmemle benim de fikirlerim değişiyordu.

Üstelik sadece eşcinsellik değil, toplumun asla onaylamayacağı bazı davranışların da sinema ve sosyal medya platformları üzerinden normalleştirilmeye çalışıldığını rahatlıkla gözlemleyebiliyordunuz.

Dikkatimi çeken iki sahne vardı. Netflix'in en popüler iki farklı dizisinde geçen bu sahneleri size de aktarmak istiyorum.

İlki *'The Spy'* dizisinden: Dizinin ikinci bölümünde Eli ve Julia bilgi paylaşımı için buluşur. Fakat tam o sırada bir elçilik çalışanı onları izliyordur.

Julia adamı fark edince Eli ile birlikte adamın peşine verirler. Ağaçlık bir alanda kovalamaca sürerken, kaçan adam aniden öpüşen iki erkeğe çarpar.

İki eşcinsel bireyin öpüştüğü sahne tam iki saniye sürmüştü ve aslında dizide hiç olmasa da olacak ve filmin bütünlüğüne hiç katkısı olmayan bir sahneydi.

Fakat özel olarak yerleştirilmiş bir sahne hissini çok rahat şekilde alabiliyordunuz.

İkincisi ise *La Case De Papel*'den: Dizide eşcinsel ilişki türü zaten olabildiğince fazla işleniyor; fakat dizinin son sezonunun 7. bölümünde bir sahne özellikle dikkat çekiciydi.

Denver, Monica'ya (Stocholm) şunları söylüyordu:

“Rio ile birlikte olmaya ihtiyacın varsa sıkıntı çıkarmayacağımı bilmeni istiyorum.”

Biliyorsunuz Denver, Monica'ya aşık olmuş ve Endonezya'da aile olmuşlardır.

Fakat dizinin yeni sezonunda, Denver sevdiği kadının mutlu olmasını sağlamak gibi masum bir bahanenin altına sığınarak, sevdiği kadının başka erkekle olmasına izin veriyordu.

Bu ve bunun gibi onlarca sahne bulunuyor Netflix'te. Platformda eşcinsel bir sahnenin olmadığı ve toplumsal normların baltalanmadığı bir içerik bulmak neredeyse imkansız gibi.

Öyle içerikler var ki asla onaylanmayacak davranışlar içeriyor ve bunlar masumlaştırılıyordu.

Okulda alkol alan ve kumar oynatan öğrencilerin, farklı oldukları için dışlandığı temaları bile basit birer konuymuş gibi işlenebiliyordu (*Aşk 101*).

Bu sahnelerle belki hiçbirimiz kendi karakterimizden ödün vermeyeceğiz fakat bir süre sonra, hiçbir şekilde onay vermeyeceğimiz bu davranışları normal karşılamaya başlayacağız.

Aslında sinema ve medyanın algı yönetimindeki rolü uzun yıllardır işlenen bir konu ve sektörün toplumu değiştirici gücü herkes tarafından biliniyor.

Mesela Amerika, yıllarca sinema sektörü sayesinde hem kendi halkını, hem de dünya halklarını yönlendirdi. Yaptığı onca haksızlığı, zulmü örtbas etti.

Hollywood sayesinde zihnimize tanrısal bir Amerika algısı oluştu. Konu yıllarca akademisyenler tarafından işlendi ve toplumun görsel materyallere karşı dikkatli olması istendi.

Fakat algı yaratım süreci hız kesmeden tüm dünyada devam etti ve toplumlar medya aracılığıyla yönlendirildi. Noam Chomsky, buna '*rızanın imalatı*' diyordu.

Bu işin bir de Türkiye ayağı bulunuyor. Netflix dizilerine aşına olan ve neredeyse platformun her dizisini takip eden büyük bir kitle yavaş yavaş toplumsal değerlerle uyuşmayacak çoğu şeyi kabullenmeye bile normal karşılamaya başladı.

Platformdaki Türk yapımı dizilerde henüz eşcinsel içeriklere yer verilmedi; fakat önümüzdeki yıllarda bunlarla karşılaşmamız da oldukça olası.

Türkiye'de eşcinselliğin normalleştirilmesi daha çok Instagram gibi sosyal medya platformları üzerinden yapılıyor.

Ve milyonları bulan takipçi sayılarına ulaşmış fenomenler durmadan yaşadıkları şaşaalı hayatı toplumun gözünün içine sokuyor.

İki yıl önceydi. Bir arkadaşım Instagram'dan birini gösterip baksana bu kız güzel mi diye sormuştu. Bakıp, "*Güzel kız*" demiştim; fakat arkadaşım "*Bu kişi kız değil*" dediğinde çok şaşırılmışım.

Adı Selin Ciğerci (2,5 milyon takipçisi var) olan ve cinsiyet değiştiren bir sosyal medya fenomeni.

İlk kez o zaman görmüştüm bu kişileri. O zamana kadar da hiç duymamıştım isimlerini.

Sonra başka isimler daha vardı. Kerimcan Durmaz (3,1 milyon takipçi), Murat Övüç (2,4 milyon takipçi), Caner Çalışır (1 milyon) gibi isimler.

Üstelik bunların takipçi sayıları milyonları buluyor. Bazıları ilginç bir şekilde kendini topluma kabul ettirebilmek için milli ve dini değerleri olabildiğince fazla kullanıyor.

Tıpkı bir yardım kuruluşu gibi ihtiyaç sahiplerine ayni ve nakdi yardımlarda bulunuyor, öğrencilere burs veriyorlar. Ve yaptıklarını duyurarak toplumda kabul görmeye çalışıyorlar.

Dikkat çeken bir diğer konu da birçok fenomenin kapalı ve muhafazakâr ailelerden geldiğini bastırarak söylemesiydi.

Çoğu fenomen, başta ailelerinin bu duruma karşı çıktığını, fakat belli bir süre sonra ailelerinin ve arkadaş çevrelerinin kendilerini kabullenip saygı duymaya başladıklarını belirtiyordu.

Hatta bazıları, ailelerinin kendilerine yönelik destek mesajlarını sosyal medya hesaplarından paylaşıyordu.

Bu görüntülerle acaba alt metinde şu mesaj mı iletilmek isteniyor diye düşünüyor insan:

Evet, başta tepki alıyorsunuz; ama elde ettiğiniz tüm başarılar aldığınız tepkilere son veriyor. Bir süre sonra ışıltılı bir hayat sizi bekliyor ve toplum sizi onaylamak hatta saygı göstermek zorunda kalıyor.

Şunu söyleyebilirsiniz;

"Adamlar kendi halinde yaşıyor. Instagram ile de hem para kazanıyor hem de güzel anlarını paylaşıyorlar. Onlar sayesinde insanlar gülüyor, mutlu oluyor. Büyütülecek ne var?"

Fakat durum bu kadar masum değil.

Tam bir haftadır eşcinsellerin ruhsal ve psikolojik durumunu anlamak için onlarla yapılan röportajları okuyup dinlemeye çalışıyorum.

İçindeki *Sen* diye bir YouTube hesabına konuşan Tamer Karagül isimli bir eşcinsel, sunucunun "*İçinde eşcinsellik olmayan birisi özenerek eşcinsel olabilir mi*" sorusuna tam olarak şu cevabı veriyordu:

Bunu yapan gördüm. Bazı kişiler Kerimcan Durmaz, Caner Çalışır, Samet Laçına'yı o kadar çok seviyor ki; onun giydiği gömleği giymek istiyor, onun gibi konuşmaya başlıyor, tamamen özenerek, kendini öyle görerek ve karakterini benimseyerek öyle davranıyor. Ben bunu gördüm ve sen bu değilsin dedim. Eşcinsel değil. Fakat görünüş olarak öyle olmak istiyor, o şekilde konuşmak istiyor.

Evet, yanlış okumadınız eşcinsel bir birey, içinde böyle hisler olmayan kişilerin fenomenlerin gördüğü ilgiye özenerek onlar gibi davranabildiklerini söylüyor.

Aslında Karagül doğru söylüyordu, zira YouTube ve Instagram gibi hesaplarda kısa bir inceleme yaptıktan sonra 3-4 yaşındaki çocuklar da dahil olmak üzere birçok kişinin bu fenomenlerin taklitlerini yaptıklarını görebiliyordunuz.

Bu davranışların en basit anlamda yaygınlaştığı su götürmez bir gerçek.

Twitter'da özendirme meselesinin abartıldığı konusunda farklı yorum ve görüşler bulunmakta; fakat eşcinsel bir birey olan Tamer Karagül'ün söyledikleri de acı bir gerçek olarak karşımızda duruyor.

Her şey bir yana dijital dünyada üretilen içerikler pek çok konunun normalleşmesini sağlıyor.

Bireyler artık '*Asla olmaz*' diyebilecekleri olayları, özgürlük çerçevesi içinde değerlendirip gayet normal karşılayabiliyor.

Diziler sayesinde asla onay veremeyeceğimiz karakterleri benimseyebiliyor, onlar için üzülebiliyoruz.

Narcos'da Pablo Escobar öldüğünde üzülmeyen biri oldu mu?

Hâlbuki Escobar'ın uyuşturucu satıcısı ve sivilleri bombalayan azılı bir suçlu olduğu gerçekliğini hepimiz unutmamıştık.

İşte zihinlerimiz bu şekilde biçimlendiriliyor. Ve ne yazık ki öyle bir lobi oluşmuş durumda ki bu konuda uyarıda bulunmak bile bir grubun hedefi olmak için yetiyor.

En masum eleştiri bile linç edilmenizi sağlıyor. Bu konuyla ilgili aksi bir görüş bildiren herkes itibarsızlaştırılıp homofobik ve gericilikle suçlanıyor.

Fakat bu söylediklerimiz eşcinsel bireylerin de dikkatini çekmiş olacak ki Netflix gibi platformlarda oluşturulan algı onlar tarafından da dile getiriliyor.

Mesela yine YouTube'da Cenk Güneş isimli bir eşcinsel şunları söylüyor:

Eşcinseller şu anda o kadar rahatlar ki 'Kendimizi savunmaya gerek yok' diyorlar. Zaten medya bizden yana, televizyonlar bizden yana sanatçılar bizden yana.

Güneş, bunları söylerken medyada ve özellikle Netflix'te işlenen konuların kendi aleyhlerine olduğunu savunuyor; fakat arkalarındaki desteğin boyutlarını da açıkça ifade ediyor.

Sonuç olarak Türkiye de dâhil tüm dünyada çok güçlü bir propaganda mekanizması işliyor ve toplumun asla onay vermeyeceği bazı davranışlar normalleştiriliyor.

Sokaklarda eşcinsel evlilikler yasallaştırılmalı gibi temalar üzerinden röportajlar yapılıyor.

Türkiye'de özellikle sosyal medya fenomenleri üzerinden yürütülen bu sürecin evrileceği sonuç muhtemelen şu olacak:

Bir süre sonra izlediklerimizi benimsemeye, onları anlamaya ve her şeyden önemlisi de onların davranışlarını içselleştirmeye başlayacağız.

Yazıma Meltem Güler'in "Bir Manipülasyona Aracı Olarak Rızanın İmalatı" isimli makalesinde geçen bir pasajı aynen aktararak son vermek istiyorum.

Pasaj modern propagandanın öncüsü olarak bilinen Edward Bernays'ın kadınlara sigara içme alışkanlığını nasıl kazandırdığını anlatıyor:

Bernays'ın 1920'lerin sonunda onu gerçekten şöhrete götüren ve en çok bilinen başarısı, kadınların sigara içmesini sağlaması olmuştur. New York'ta her yıl binlerce kişinin katıldığı Paskalya Töreni sırasında, Bernays, bir grup yeni zengin sosyeteyi kıyafetlerinin içine sigara saklamaları için ikna etmiştir. Sonra törene katılmalarını sağlamış ve onlara işaret ettiğinde, sigaralarını gösterişli bir şekilde yakmalarını istemiştir.

Bu arada Bernays basına haber salarak, kadınların seçme hakkını savunan bir grup kadının, 'özgürlük meşaleleri' adını verdikleri sigaralarını yakarak protesto yapmaya hazırlandıklarını bildirmiştir. Bu olay sadece New York gazetelerinde değil, bütün Amerika ve dünya basınında yer almıştır.

Bu noktadan sonra, kadınlara sigara satışı artmaya başlamıştır. Özgürlük heykelinin tuttuğu meşale gibi, duygular, hatıralar ve rasyonel bir ifadenin iç içe geçtiği bir tek sembolik reklamla, sigara içen kadınlar toplumsal kabul görmüştür.

Bernays, 'eğer bir kadın sigara içiyorsa, bu onun daha güçlü ve bağımsız olduğunu göstermektedir' düşüncesini yaratmıştır.

***Bu makalede yer alan fikirler yazara aittir ve Independent Türkçe'nin editöryal politikasını yansıtmayabilir.**